

ÜHISKONNAÕPETUS

II Kooliaste

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Ühiskonnaõpetus
Koostaja	Mihkel Laar
Klass	6. klass
Õppeaine maht	1 tund nädalas, 35 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane: • tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;• oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;• teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil; □ väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu kesksete normide rikkumisele; on seaduskuulekas;• määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.	

ÕPPESISU

Sotsiaalsed suhted

Inimesed meie ümber, kogukonnad; Euroopa riigid ja rahvad; Sallivus (6 tundi)

- Eestis ja õpilase kodukohas elavad rahvarühmad (sotsiaalsed, rahvuslikud, religioossed jm).
- Sooline võrdõiguslikkus.
- Pere ja suguvõsa. Naabruskond maal ja linnas. Sõpruskond. Koolipere. □ Euroopa riigid, Eesti naaberriigid.

Vabatahtlik tegevus: kodanikuühendused ja -algatus; Koostöö (6 tundi)

- Kodukohas tegutsevate seltside, klubide ja ühenduste tegevus. □ Noorteorganisatsioonid.
- Eakohased kodanikualgatuse võimalused.
- Koostöö ja ühistegevus, kommunikatsioonivõimalused.

Demokraatia

Demokraatia põhimõtted ja selle toimimine (6 tundi)

- Rahva osalemine ühiskonna valitsemises. Võimude lahusus. Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus.
- Kohalik omavalitsus.
- Seaduse ülimuslikkus, seadus kui regulatsioon.
- Peamised inimõigused (õigus elada, õigus vabadusele ja inimväärikusele jne).

Koolidemokraatia; lapse õigused ja võimalused osaleda poliitikas (6 tundi)

- Õpilasmavalitsus, õpilaste osalemine koolielu korraldamises ja õpilasesinduses. □ Kooli sisekord (kodukord).
- Lapse õigused (õigus haridusele, õigus vanemlikule hoolitsusele jne). Õiguste, kohustuste ja vastutuse tasakaal.

Töö ja tarbimine (6 tundi)

- Aja ja kulutuste planeerimine ning raha kasutamine, laenamine ja säästmine.
- Elukutsed – teadmised ja oskused. Elukestev õpe.
- Elukutsed ja ettevõtted kodukohas.
- Teadlik, säästev tarbimine.
- Töökultuur ja tööeetika. **Meedia ja teave (5 tundi)**
- Raamatukogu, internet.
- Ajalehed, ajakirjad, raadio, televisioon, meediakanalite integratsioon.
- Teadlik infotarbimine ja –edastamine.
- Autoriõiguste kaitse.

LÕIMING

Eesti keel ja kirjandus

Rahvaluule, omakultuur ja kultuuriline mitmekesisus, soorollide kujutamine ilukirjanduses, teema käsitlemine ilukirjanduslikes teostes, kodanikuühiskond ja rahvussuhted, mängiv inimene, väärtus ja kõlblus.

Ajalugu	kogukonna identiteedi teke, soorollide kujunemine ja muutumine, Euroopa tsivilisatsiooni kujunemine, eluolu erinevates tsivilisatsioonides, demokraatia kujunemine, erinevad riigiinstitutsioonid ajaloo vältel, seaduste teke ja roll, inimese õiguslik seisund ja kaitse, tööjaotus ühiskonnas.
Inimeseõpetus	Suhtlemine teistega all eelarvamuste mõju, sugudevahelised erinevused, soorollid, kogukonnasisesed suhted, seaduskuulekus, tervisekasvatus, turvalisus ja riski-käitumine all õnnetus-juhtumite ennetamine, abi kutsumine, keskkonna turvalisus, internetisuhtluse ohud ja võimalused, meediaohud, vastutus oma sõnade ja tegude eest meedias.
Võõrkeeled	Kodu ning koduümbrus, Eesti naaberriigid, Igapäevaelu, õppimine ja töö, pereliikmete ametid, poeskäik.
Muusika	Autoriõigused, kollektiivis koos musitseerimine.
Kunstiõpetus	Teema avamine omaloomingus, autoriõigused.
Matemaatika	Statistilise materjali kasutamine, kulude planeerimine, kell ja kalender.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ühiskonnaõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele. Ühiskonnaõpetus toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda ning aitab kujundada lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ühiskonnaõpetus kujundab õpilase rahvuslikku, kultuurilist, ühiskondlikku ja riiklikku enesemääratlust.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Ühiskonnaõpetus aitab kujundada suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.

Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus t – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades – toetab ühiskonnaõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevuse	Ühiskonnaõpetus on ettevõtlikkuspädevuse peamine kujundaja. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima,

	reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPETEGEVUS

- Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimängud, arutelud, ühistegevus ja vabatahtlik töö; õpimapi ja uurimistöo koostamine (küsitluse läbiviimine, viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine jms);
- infootsing teabeallikatest, allikate kasutamine (nt temaatiline tekst, statistika, dokument, kaart jne);
- töölehtede täitmine, loovtöö kirjutamine;
- juhtumianalüüs;
- praktilised tööd: klassielu reeglite, päevaplaani ja isikliku eelarve koostamine jne; □ õppekäigud.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- teab ja väärtustab demokraatia põhimõtteid;
- mõistab, kuidas demokraatia põhimõtteid saavad toimida koolis; märkab probleeme koolis, toetab oma käitumise ja osalemisega koolidemokraatiat;
- loetleb Eesti riigi valitsemise põhilisi institutsioone ja kirjeldab nende ülesandeid (kohalik omavalitsus, Riigikogu, Vabariigi Valitsus, Vabariigi President, kohus);
- teab, mis on põhiseadus ja teised seadused, miks seadusi tuleb täita; teab, mis on lapse õigused ja vastutus;
- selgitab näidetega, mis on kodanikuühendus, kodanikualgatus ja vabatahtlik töö;
- põhjendab vabatahtliku töö vajalikkust ning pakub abi abivajajatele; tunneb ära ebaõigluse ja oskab sellele vastu seista.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 2 korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis). Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel.

I ja II kooliastmes kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilast hinnatakse vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu).

Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäevikust, arenguvestluste kaudu, Stuudiumist, trimestri tunnistuselt, vestlustest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

Hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

Kokkuvõtvaks hindamiseks sobivad arvamused, dokumendi, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded, mõiste ja selgituse kokkuvõtmine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms) ning informatsiooni leidmine, kasutamine ja rühmitamine. Selles vanuseastmes on eriti oluline, et arutlusoskust kujundavaid ja kontrollivaid ülesandeid koostades järgitaks jõukohasuse põhimõtet. Alustatakse lihtsamatest ülesannetest, kus õpilasele on lahendamiseks antud märksõnad, ülesande mõistmist ja lahendamist toetav selgitus ning täpne juhend.

KASUTATUD KIRJANDUS

EV Põhiseadus, Tarbimisega seotud kodulehed (nt Eesti Tarbijakaitse Liit <http://www.tarbijakaitse.ee/>); elektrooniline tarbija- ja pakendiinfo <http://www.envir.ee/999> jne.

Ajakiri "Hea kodanik"

Riigiasutuste kodulehed (nt Haridus- ja Teadusministeerium <http://www.hm.ee/>,

Riigikogu <http://www.riigikogu.ee/>,

Vabariigi President <http://www.president.ee/et/> jne).

ÜHISKONNAÕPETUS
III kooliaste

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Ühiskonnaõpetus
Koostaja	Urmas Vessin
Klass	9. klass
Õppeaine maht	2 kursust, 70 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ühiskonnaõpetuse üldeesmärk on luua eeldused kodanikuidenteedi ja ühiskonna sidususe tugevdamiseks ning aktiivse kodaniku kujunemiseks. Põhikooli ühiskonnaõpetusega taotletakse, et õpilane: • tunneb huvi ühiskonna probleemide vastu, oskab neid märgata ja uurida ning oma seisukohti ja valikuid põhjendada;• oskab tulla toime tänapäeva ühiskonnas, lähtudes üldinimlikest väärtustest;• teab, kuidas osaleda poliitika kujundamises ja teostamises nii kohalikul kui ka Eesti riigi tasandil;• väärtustab inimõigusi ja demokraatia põhimõtteid, nagu seaduslikkus, vabaduse ja vastutuse seos; arvestab teisi, väärtustab mitmekesisust, panustab ühiskonna jätkusuutlikku arengusse ja sidususse ning seisab vastu keskkete normide rikkumisele; on seaduskuulekas;• määratleb ennast ühiskonna liikmena, Eesti, Euroopa ja maailmakodanikuna.	
ÕPPESISU	
<u>I kursus</u>	
Ühiskond ja sotsiaalsed suhted (22 tundi)	
Meedia ja teave	
• Ajakirjanduse roll ühiskonnas: informeerimine, tähelepanu juhtimine probleemidele, avaliku arvamuse kujundamine, meelelahutus jne.• Kommunikatsioonieetika, avaliku ja eraelu piir; suhtlemiskultuur.• Turunduskommunikatsioon, selle funktsioon ja liigid: valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam jne.• Meediamajanduse põhitõed (sisu ja reklaami vahetamine, tulud ja kulud meedias).• Autoriõigused ja -vastutus, teoste kasutamine: viitamine, tsiteerimine, üles- ja allalaadimine. Plagieerimine.• Teabe tõlgendamine ja kriitiline analüüs; fakti ja arvamuse eristamine.	
Ühiskonna sotsiaalne struktuur	
• Sotsiaalsed rühmad ühiskonnas: soolised, ealised, rahvuslikud, usulised, varanduslikud, regionaalsed jm.• Sotsiaalne kihistumine ja selle põhjused. Sotsiaalne sidusus. Sotsiaalne tõrjutus.• Sotsiaalne õiglus ja võrdõiguslikkus. Solidaarsus.• Väärtused ja identiteedid. Mitmekultuuriline ühiskond ja selle võimalused ning probleemid.	
Ühiskonna institutsionaalne struktuur – avalik sektor, erasektor, kolmas sektor	
• Avalik sektor ja selle institutsioonid (riigiasutused, kohalik omavalitsus, avalik-õiguslikud asutused). Erasektor kui kasumile suunatud sektor.• Kolmas sektor kui mittetulundussektor. Sihtasutused, heategevus, vabatahtlik töö, kodanikualgatused.	
Ühiskonnaliikmete õigused	
• Inimõigused meie igapäevaelus, riigi ja üksikisiku roll nende tagamisel.• Põhiõigused; sotsiaal-majanduslikud, poliitilised ja kultuurilised õigused.	

- Lapse õigused, kohustused ja vastutus.
- Lastekaitse rahvusvahelised probleemid. Inimkaubandus, tööorjus, seksuaalne ekspluateerimine jm.

Kodanikuühiskond (10 tundi)

- Kodanikuühiskonna olemus ja põhihood. Vabaühendused ja MTÜd. Kirik ja usuühendused. □ Kodanikuosalus ja kodanikualgatus. Kodanikuajakirjandus. Vabatahtlik tegevus, kaasatus ühendustesse ja organisatsioonidesse. Noorte osalusvõimalused. Õpilasomavalitsus ja õpilasorganisatsioonid. Noorteprojektid.

Käitumine kriisioludes.

II kursus

Riik ja valitsemine (16 tundi)

Demokraatia

- Demokraatliku ja mittedemokraatliku ühiskonna erinevused. Demokraatliku valitsemise põhihood: võimuorganite valitavus ja aruandlus, võimude lahusus ja tasakaal.
- Õigusriik. Kodanikuvabadused ja -õigused.

Eesti valitsemiskord

- Põhiseadus. Põhiseaduslikud institutsioonid. Riigikogu koosseis ja ülesanded. Valitsuse moodustamine ja ülesanded. Vabariigi President. Kontrollorganid: õiguskantsler, riigikontroll.
- Kohus. Kohalik omavalitsus.
- Õigussüsteem: Eesti kohtusüsteem. Õigusaktide kasutamine. Alaealiste õiguslik vastutus.
- Kodakondsus. Eesti kodakondsuse saamise tingimused. Kodanikuõigused ja -kohustused. Euroopa Liidu liikmesriikide kodanikud, kodakondsuseta isikud ning kolmandate riikide kodanikud, nende õigused ja kohustused Eestis.
- Erakonnad. Erakonna ülesanded demokraatlikus riigis. Eesti parlamendierakonnad.
- Valimised. Valimiste üldine protseduur. Kandidaadid ehk valitavad ja hääletajad ehk valijad; nende rollid. Valimiskampaania. Teadlik hääletamine.
- Eesti Euroopa Liidu liikmena. Eesti rahvusvahelistes organisatsioonides.

Majandus (17 tundi)

- Turumajanduse põhihood. Nõudmine ja pakkumine. Konkurents. Tootlikkus ja kasum.
- Ettevõtluse vormid: AS, OÜ, FIE. Ettevõtluse roll ühiskonnas. Ressursside jagunemine maailmas.
- Riigi roll majanduses: planeerimine ja regulatsioon. Riigieelarve. Maksud, maksustamise põhimõtted. Tulude ümberjagamine. Ühishüved ja sotsiaalne turvalisus. Aus maksumaksmine.
- Sotsiaaltoetused ja sotsiaalkindlustus.
- Tööturg. Tööturu mõiste. Tööandja ja töövõtja rollid töösuhetes. Tööõigus. Hõivepoliitika, tööturu meetmed tööandjatele ja tööotsijatele. Erinevast soost, erineva haridustaseme ning töö- ja erialase ettevalmistusega inimesed tööturul.
- Isiklik majanduslik toimetulek. Eesmärkide püstitamine ja ressursside hindamine. Palk ja palgaläbirääkimised. Isiklik eelarve. Elukestva õppe tähtsus pikaajalises toimetulekus. Säästmine ja investeerimine. Laenamata. Tarbijakäitumine, säästlik ja õiglane tarbimine. Tarbijakaitse kaupade ja teenuste turul. Tootemärgistused. Isiklik ettevõtlus.

LÕIMING

Eesti keel ja kirjandus	Meediatekstide kommenteerimine, suuline ja kirjalik suhtlus, reklaamtekstid, allikate kasutamine ja viitamisreeglid.
Inimeseõpetus	Inimestevahelised suhted, inimene ja sotsiaalne käitumine, altruism, turvalisus ja riskikäitumine, grupikuuluvus.

Ajalugu	Võitlus võrdõiguslikkuse eest, äärmuslikud liikumised, seisuslik ühiskond, kolonialism, riikluse kujunemine ja areng, rahvuslik ärkamisaeg, ÜRO inimõiguste ülddeklaratsioon, põhiseaduslikud tekstid, rahvusvaheliste organisatsioonide tegevus, orjakaubandus, demokraatia ja diktatuuri võrdlus, ühiskonnateooriate areng ja rakendumine, õigusriigi kujunemine, võimuinstiitutsioonide kujunemine, kodaniku mõiste ajaloo kaudu, erakondade kujunemine ja roll, valimisõiguse laienemine, rahvusvaheliste organisatsioonide teke, majanduse areng 20. sajandil, rahvusvahelise tööjaotuse kujunemine, majanduskriisid.
Võõrkeeled	Erinevad meedia vahendid ja reklaam, kirjandus, kultuuriline mitmekesisus, edasiõppimine ja kutsevalik.
Geograafia	Rahvastiku sooline ja vanuseline koosseis ning rahvastiku vananemine, linnastumisega seotud probleemid, erinevad rassid ja rahvad, rahvusvaheline ja Eesti majandus, trüki- ja arvutikaardid, ränne ja selle põhjused, rahvastiku paiknemine
Muusika	Muusikavahetus-programmid internetis, autoriõigused, mitmekultuurilisus.
Kunstiõpetus	Autoriõigused, sümbolid, teema avamine omaloomingus
Matemaatika	Tulude ja kulude arvutamine, andmete teisendamine, statistika andmete kasutamine.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ühiskonnaõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele. Ühiskonnaõpetus toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhendada ning aitab kujundada lugupidavat suhtumist erinevatesse maailmavaatelistesse tõekspidamistesse.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamusi ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ühiskonnaõpetus kujundab õpilase rahvuslikku, kultuurilist, ühiskondlikku ja riiklikku enesemääratlust.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Ühiskonnaõpetus aitab kujundada suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt taotlevad kõik valdkonna õppeained.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades – toetab ühiskonnaõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevuse	Ühiskonnaõpetus on ettevõtlikkuspädevuse peamine kujundaja. Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärged, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressurside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasageid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavad hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
ÕPPETEGEVUS	
• Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: rollimäng, arutelu, diskussioon, väitlus, ajurünnak; • ühistegevus ja vabatahtlik töö, projektõpe (nt heategevusprojektid); referaadi, uurimistö, arvamuse, õpimapi koostamine (viitamisreeglitega tutvumine, töö esitlemine); • temaatilised mängud, nt tarbijakaitse; infootsing teabeallikatest ja andmete töötlemine ning esitamine IKT võimalusi kasutades; statistika, allikate, sh juriidiliste tekstide ja kaardi analüüs; □ töölehtede täitmine; reklaami, teemakohaste filmide jms kriitiline analüüs; juhtumianalüüs; • dokumendiplankide täitmine jne; õppekäigud.	
ÕPITULEMUSED	

Ühiskonnaõpetuses omandavad õpilased sotsiaalse kirjaoskuse: teadmised, oskused, väärtused ja hoiakud ühiskonnas toimimiseks ning vastutustundlike otsuste tegemiseks.

9. klassi lõpetaja:

- tunneb demokraatia toimimise põhimõtteid ning toob näiteid nende rakendamise kohta;
- toimib demokraatia põhimõtteid arvestades; on orienteeritud enesearendamisele;
- määratleb ja tunnetab end oma kogukonna ja Eesti ühiskonna liikmena; on valmis toimima vastutustundliku kodanikuna Eesti Vabariigis, Euroopa Liidus ning maailmas;
- tunneb ja järgib inimõigusi, märkab nende rikkumist ning tegutseb inimõiguste kaitsel;
- tunnustab erinevaid inimrühmi võrdselt väärtuslikuna ning käitub sallivalt;
- tunneb Eesti riigi põhiseadust ja ülesehitust ning halduskorraldust; oskab suhelda riigi- ja omavalitsusasutustega; oskab leida ja kasutada vajalikku õigusakti; järgib seadusi; kasutab kodanikuühiskonna tegutsemisvõimalusi; selgitab näidete kaudu vabaihenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi;
- tunneb Euroopa Liidu ülesehitust, väärtusi ning nimetab liikmesriike; nimetab teisi rahvusvahelisi organisatsioone ja selgitab nende tegevuse eesmärgi;
- selgitab tänapäeva turumajanduse põhimõtteid, üksikisiku, ettevõtja ja riigi rolli majanduses; mõistab riigi ja turu vahet, teab, mis on avalik ja erasektor;
- tunneb maksustamise eesmärgi ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega;
- hindab oma võimalusi, õigusi ning vastutust ettevõtjana ja tööturu osalisena, kavandab oma karjääri,
- teeb otsuseid enda suutlikkust ja ressursse adekvaatselt analüüsides ning tegevuse tagajärgi prognoosides;
- hindab ressursside piisavust ning tarbib säästlikult; tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana;
- analüüsib kriitiliselt infokeskkonda, arvestades autoriõiguste kaitsel; oskab leida vajalikku teavet ja vahendeid; kasutab lihtsamaid uurimismeetodeid;
- teab, mis on üleilmastumine ja toob näiteid üleilmastumise mõjudest majandusele, kultuurile, keskkonnale jne.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamise eesmärk on toetada eelkõige õpilase arengut ja õpimotivatsiooni.

Kokkuvõtvaks hindamiseks kasutatakse järgmisi: probleemküsimuste avamine, arvamusküsimused, uurimus ja juhtumianalüüs, dokumendi, statistiliste andmete ja karikatuuri analüüs, kaardi tundmine, avatud ja etteantud vastustega ülesanded: mõiste ja selgituse kokkuviiimine, teabe tõlkimine teise vormi (graafikust tabelisse vms), info rühmitamine.

Praktiliste tööde puhul hinnatakse töö planeerimise, teostamise, tulemuste tõlgendamise, järelduste tegemise, põhjendamise ning tulemuste esitamise oskust.

Kokkuvõtvad hinnad pannakse iga kursuse lõpul.

KASUTATUD KIRJANDUS

- õpik: Toots, A. Sootsium. 9. klassi ühiskonnaõpetuse õpik. Tallinn: Koolibri. 2018
- Riigi Teataja
- Riigiasutuste kodulehed (nt Haridus- ja Teadusministeerium <http://www.hm.ee/>, Riigikogu <http://www.riigikogu.ee/>, Vabariigi President <http://www.president.ee/et/> jne)
- Tarbimisega seotud kodulehed (nt Eesti Tarbijakaitse Liit <http://www.tarbijakaitse.ee/>)
- Ajakiri „Hea kodanik“

AJALUGU
II kooliaste

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Ajalugu
Koostaja	Mihkel Laar
Klass	5. klass
Õppeaine maht	1 ainetund nädalas, 35 ainetundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: • kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number, ajaloo periodiseerimine; • teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega, kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas; • kirjeldab mõnda minevikusündmust, mineviku inimeste eluolu; • leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid; • väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava ja lühijuttu; kasutab ajalookaarti.	
ÕPPESISU	
Ajaarvamine (3 tundi) □ Ajaga seotud mõisted. Ajalooperioodid: muinasaeg, vanaaeg, keskaeg, uusaeg, lähiajalugu. Ajalugu ja ajalooallikad (4 tundi) • Allikate tõlgendamine: kirjalik allikas, suuline allikas, esemeline allikas, muistised. □ Muuseum ja arhiiv. Eluolu (10 tundi) • Elu linnas ja maal, rahu ja sõja ajal, eluolu, tegevusalad, elamud, rõivastus, toit, kultuur ja traditsioonid, nende muutumine ajas. Ajaloosündmused ja ajaloolised isikud (13 tundi) • Ajaloosündmused ja silmapaistvad isikud kodukohas, Eestis, Euroopas ning maailmas.	
LÕIMING	
Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid-reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti aladel keskajal, õigekiri. Uus Testament.
Kirjandus	Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehitis, reklaami kujundamine, kirjakunst.
Muusikaõpetus	Erinevate aegade muusika, pillid
Võõrkeeled	Sõnavara arendamine.
Geograafia	Maailma kaart ja selle kujunemine
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Matemaatika	Ajamõõtmine, araabia ja rooma numbrid.
Loodusõpetus	Aed ja põld, põlluharimine
ÜLDPÄDEVUSED	

Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida

	üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühi)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
LÄBIVAD TEEMAD	

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitööline (kõõsner või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjääri võimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“

Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.

„Kultuuriline identiteet“

Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitööline kui kultuuri mõjutaja.

„Teabekeskond“

Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“

Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine minevikus ja tänapäeval.

„Tervis ja ohutus“

Aasia ühiskonnad, Haiguste levik, vaksineerimine. Tervis erinevates kultuurides ja riikides.

„Väärtused ja kõlblus“

Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

5. klassi ajalooõpetuses on kasutatakse õpilase aktiivse tegutsemise keskset, mängulist ning arutelu ja lugudepõhist käsitlust, millega ei taotleta tervikliku ajalooajaloopildi loomist, vaid äratatakse huvi ajaloo vastu. Õppesisu tugineb õpilast vahetult ümbritsevatele allikatele, koduloolisele ainestikule ning Eesti või maailma ajaloole.

Kasutatakse erinevaid ajalooallikaid ning minevikust jutustavaid pilte ja lugusid, toetudes varasematele teadmistele. Õppes tutvuvad õpilased ajaloo põhimõistetega ning omandavad mitmesuguseid oskusi: küsimuste esitamine ja neile vastamine, informatsiooni hankimine, suuline ja kirjalik eneseväljendus, koostööoskus ja kujutlusvõime, funktsionaalne kirjaoskus.

Õpitakse kasutama aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase; tutvutakse erinevate ajalooallikatega; kasutatakse ajalooalast sõnavara. Arutletakse mineviku erinevate esituste ja tõlgenduste üle, millega õpilane kokku puutub. Õpitakse kasutama ajatelge ja ajalookaarti ning täitma kontuurkaarti; jutustama ümber teksti ja sellest olulisemat esile tooma, koostama kava ning lühijuttu. Võimaluse korral tehakse õppekäike ning muuseumi ja arhiivitunde, kutsutakse tunnikülalisi (nii mineviku vahetuid tunnistajaid kui ka uurijaid), õpitakse tundma ajaloolisi paiku. Toetutakse koduloolisele ainestikule, õpitakse tundma kodukoha ajaloolisi paiku.

ÕPITULEMUSED

5. klassi lõpetaja:

- kasutab kontekstis aja mõistega seonduvaid sõnu, lühendeid ja fraase *sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia numbrid, Rooma numbrid, ajaloo periodiseerimine*;
- kirjeldab mõnda minevikusündmust ja inimeste eluolu minevikus;
- leiab õpitu põhjal lihtsamaid seoseid;
- teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest; kasutab kontekstis ajalooallikatega seonduvaid mõisteid *kirjalik-, suuline-esemeline allikas*.
- vormindab arvutiga lühemaid ja pikemaid tekste (nt kuulutusi, plakateid, referaate), järgides tekstitöötlemise põhireegleid (suur ja väike algustäht; kirjavahemärgid, reavahetused ja tühikud; poolpaks, kald- ja allajoonitud kiri; üla- ja alaindeks; sõna-, rea-, lõiguvahe; teksti joondamine; laadid ja dokumendimallid; loetelud; värvid, joonised, pildid, diagrammid, tabelid);
- leiab internetist ja kopeerib tekstifaili või esitluse erinevas formaadis algmaterjali (tekst, pilt, tabel) ning töötleb neid vajaduse korral, pidades kinni intellektuaalomandi kaitse headest tavadest;
- koostab teksti, pilte ja tabeleid sisaldava esitluse etteantud teemal; kujundab esitluse loetavalt ja esteetiliselt, lähtudes muu hulgas järgmistest kriteeriumidest: optimaalne info hulk slaidil, märksõnad sidusa teksti asemel, allikatele viitamine, kujunduse säästlikkus;
- selgitab arvuti vääras kasutamisest tekkida võivaid ohte oma tervisele (sõltuvus, liigese- ja rühivead, silmade kaitse) ning oskab oma igapäevatoos arvutiga neid ohte vältida, valides õige istumisasendi, jälgides arvuti kasutamise kestust, tehes võimlemisharjutusi silmadele ja randmetele jne;

HINDAMINE JA TAGASISIDE

II kooliastmes kasutatakse õppimist toetavat hindamist. Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 2 korda õppeaastas (jaanuaris ja juunis). Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel.

Õppimist toetava hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Tähtis on ka õpilase enda roll hindamisel, pakkudes talle võimalusi enesehindamiseks.

Ajaloo aines antakse hinnanguid õpilaste teadmiste ja oskuste kohta. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi, loovtööd. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, kommenteerimist ning usaldusvärsuse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

KASUTATUD KIRJANDUS

5. klassis kasutatakse mitmekesiseid õppematerjale, eri liiki allikad (fotod, kirjad, esemed nt perekogust), ajalookaart (ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid), teemaraamatud, filmid (nt Arheoloogiakeskuse õppefilm „Raua sulatamine” (J. Peets, K. Kello); ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>); IKT - põhised õppematerjalid, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Ajalugu
Koostajad	Mihkel Laar
Klass	6. klass
Õppeaine maht	2 ainetundi nädalas, 70 ainetundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: • kasutab asjakohaselt aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase - aeg, muinasaeg, vanaaeg, sajand, aastatuhat, eKr, pKr, araabia number, Rooma number; • tunneb mõningaid iseloomulikke sündmusi kodukoha ja Eesti ajaloost ning seostab neid omavahel; • teab mõnda ajaloolist asunit, selle tekkimise ja kujunemise põhjuseid; • hindab materiaalsel keskkonda kui ajaloosündmuste peamist kandjat; • toob näiteid muinasaja ja vanaaja kohta; • mõistab vanaaja kultuuripärandi tähtsust inimkonna ajaloos ning esitab näiteid erinevate kultuurivaldkondade kohta; • mõistab, et ajaloosündmustel ja -nähtustel on põhjused ja tagajärjed ning loob lihtsamaid seoseid mõne sündmuse näitel; • teab, et mineviku kohta saab teavet ajalooallikatest, töötab lihtsamate allikatega ja hindab neid kriitiliselt; □ väljendab oma teadmisi nii suuliselt kui ka kirjalikult, koostab kava, lühijuttu ja kirjeldust ning kasutab ajalookaarti	
ÕPPESISU	

MUINASAEG JA VANAAEG

Aeg ja ajaarvamine. Muinas- ja vanaaja periodiseerimine(5)

Ajalugu ja ajalooallikad. Allikmaterjalide tõlgendamine.(3)

Muinasaeg (3 tundi)

- Muinasaja arengujärgud ja nende üldisloomustus: kiviaja inimeste tegevusalad, põlluharimise algus, loomade kodustamine, käsitöö areng, metallide kasutusele võtmine.
- Eesti ala vanim asustus. Eesti nooremal kiviajal, Pulli, Kunda. Eesti. Eesti metalliajastu algul

Vanaaeg (2 tundi)

- Vanaaja sisu ja üldisloomustus: ajalised piirid, looduslikud olud. **Vana-Ida: (15 tundi)**
- Vana-Egiptus. Egiptuse riigikorraldus. Thutmosis III, Ramses II, Tutanhamon. Vana-Egiptuse eluolu, religioon, kultuurisaavutused.
- Mesopotaamia. Sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused.
- Iisraeli ja Juuda riik. Ainujumala usk, Vana Testament
- Vana-Ida kõrgkultuurid põhijooned.

Vana-Kreeka: vanim kõrgkultuur Euroopas (20 tundi)

- Kreeka loodus ja rahvastik. Kreeka-Mükeene kultuur.
- Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ja Spartas. □ Kreeka-Pärsia sõjad.
- Ateena õitseng.
- Vana-Kreeka kultuuri põhijooned. Olümpiamängud, religioon, mütoloogia, teater, kunst, arhitektuur (Ateena akropol), skulptuur, vaasimaal, hellenite igapäevaelu.
- Linnriikide nõrgenemine, alistumine Makedooniale □ Hellenism.

Vana-Rooma (22 tundi)

LÕIMING

Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid-reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti aladel keskajal,
	õigekiri. Uus Testament,
Kirjandus	Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehitis, reklaami kujundamine, kirjakunst,
Muusika	Keskaegne muusika, pillid, Mozart, klassikaline muusika
Võõrkeel	Sõnavara arendamine.
Geograafia	Maaailma kaart ja selle kujunemine
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Matemaatika	Ajamõõtmine, araabia ja rooma numbrid.
Loodusõpetus	aed ja põld, põlluharimine
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamusi ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühit)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades loodusteadusteadustele omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsel analüüsil ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

LÄBIVAD TEEMAD

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitööline (kõõsner või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“

Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.

„Kultuuriline identiteet“

Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitööline kui kultuuri mõjutaja.

„Teabekeskond“

Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“

Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine minevikus ja tänapäeval.

„Tervis ja ohutus“

Aasia ühiskonnad, Aa. Haiguste levik, vaktsineerimine. Tervis erinevates kultuurides ja riikides.

„Väärtused ja kõlblus“

Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

6. klassis õpitakse seletama ja kasutama ajaga, ajaloo periodiseerimisega ning käsitletavate teemadega seonduvaid mõisteid ja fraase. Õpiku ning lisamaterjali abil tutvutakse muinasaja ja vanaaja kohta käivate ajalooallikatega, õpitakse nendest infot leidma ning seda kriitiliselt hindama. Õpitakse kirjeldama inimese elu ja tegevust muinas-ja vanaajal, selgitama muutusi, mis leidsid ühiskonnas aset seoses tehnoloogiliste, kultuuriliste ja poliitiliste muutustega. Õpitakse tundma olusid, milles kujunesid kõige vanemad kõrgkultuurid Egiptuses ja Mesopotaamias. Õpitakse kirjeldama vanaaja riiklikku korraldust ning elulaadi, muinas-ja vanaaja kultuuri-ja teadusesaavutusi, tähtsamate vanaaja valitsejate tegevust ning võrdlema nendega seonduvaid aspekte Egiptuse, Mesopotaamia, Kreeka linnriikide ja Rooma riigi näitel. Kasutatakse IKT vahendeid õppe tõhustamiseks ning õpilaste vastavate oskuste kujundamiseks nii õppides kui ka töötulemusi esitledes.

ÕPITULEMUSED

Muinasaeg

- oskab kasutada aja mõistega seonduvaid sõnu ja fraase: muinasaeg, vanaaeg, □ sajand, aastatuhat, e.Kr., p.Kr.
- teab antropogeneesi põhietappe
- tunneb muinasaja inimese tegevusalasid
- tunneb kaarti (põlluharimise piirkonnad)
- metallide kasutuselevõttuga kaasnevad muudatused inimese elus
- Pulli ja Kunda asulad kui Eesti vanimad
- omab ettekujutust eestlaste päritolu küsimusest

Vanaaeg

- teab, kus ja millal tekkisid Idamaade kõrgkultuurid, kaart (Mesopotaamia, Egiptus)
- teab esimesi kirjasüsteeme (kiilkiri ja hieroglüüfkiri)
- teab vanaaja riiklikku korraldust (Sumeri linnriigid, Egiptuse vaarao, Assüüria)
- tunneb Egiptuse püramiidide tähendust (usk hauatagusesse ellu)

- omab ettekujutust monoteistliku religiooni tekkimisest Iisraelis □ teab, mis on Vana Testament

Vana – Kreeka

- oskab nimetada tähtsamaid Kreeka jumalaid ja kangelasi
- oskab kirjeldada linnriiklikku korraldust Ateena ja Sparta näitel
- tunneb ühiskonnakorraldust demokraatlikus Ateenas (Perikles)
- oskab nimetada tähtsamaid kultuurinähtusi (Homeros, olümpiamängud, teater, Ateena akropol, skulptuur)
- tunneb Aleksander Suure osa ajaloo ja tema vallutusi (kaart).

HINDAMINE JA TAGASISIDE

II kooliastmes kasutatakse õppimist toetavat hindamist. Õpilasele antakse kirjalikku tagasisidet õpitulemuste saavutatuse kohta 3 korda õppeaastas. Suulist tagasisidet antakse jooksvalt kogu õppeaasta vältel.

Õppimist toetava hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet. Tähtis on ka õpilase enda roll hindamisel, pakkudes talle võimalusi enesehindamiseks.

Ajaloo aines antakse hinnanguid õpilaste teadmiste ja oskuste kohta. Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Õpitulemuste kontrollimise ja hindamise vormid on mitmekesised, sisaldades suulist ja kirjalikku küsitlust, tööd kaartide, dokumentide, allikmaterjali ja piltidega, referaadi, loovtööd. Allikaanalüüsi puhul hinnatakse allikast olulise info leidmist, kommenteerimist ning usaldusväarsuse üle otsustamist. Üksikfaktide tundmisele eelistatakse olulisemate ajaloosündmuste ja nähtuste analüüsi nõudvaid ülesandeid.

KASUTATUD KIRJANDUS

6. klassis kasutatakse mitmekesiseid õppematerjale, eri liiki allikad (fotod, kirjad, esemed nt perekogust), ajalookaart, teemaraamatud, filmid, ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid (Põhikooli atlas Regio 2000); filmid, nt Arheoloogiakeskuse õppefilm „Raua sulatamine” (J. Peets, K. Kello); ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>); IKT - põhised õppematerjalid, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee.

III kooliaste

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Ajalugu
Koostajad	Mihkel Laar
Klass	7. klass
Õppeaine maht	2 ainetundi nädalas, 70 ainetundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: ☐ tunneb huvi mineviku vastu; • tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu; • väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena; • leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajaloo teavet; • kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloo fakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; • mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloo sündmuste ja -protsesside ning ajaloolist keskkonda analüüsid; • tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi; • tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid. • Interneti suhtlus- ja töökeskkonnana. Infootsingu erinevad võtted ja vahendid. Veebikeskkondadesse kasutajaks registreerumine, kasutajaprofiili loomine. Oma virtuaalse identiteedi kaitsmine. Turvalise ja eetilise interneti-käitumise alused. Kooli infosüsteemide ja e-õppekeskkonna kasutamise reeglid. • Eesti e-riik ja e-teenused. Isikutunnistuse kasutamine autentimisel ja digiallkirjastamisel. Omavalitsuse veebilehelt e-teenuste leidmine ning kasutamine. Kodanikuportaali eesti.ee kasutamine. • Personaalse õpikeskkonna loomine sotsiaalse tarkvara vahenditega. Ajaveebi kasutamine õpikogemuse refleksiooniks. Wiki ja veebipõhise kontoritarkvara kasutamine dokumentide loomiseks koostöös kaasõpilastega. Ühisjärjehoidjate ja vookogude kasutamine. Arendusprojekti alustamine ning selle tarvis veebipõhise koostöökeskkonna loomine. • Sisu tootmine ja taaskasutus, litsentsid. Esitluste, fotode, videote, audiomaterjali ja andmefailide säilitamine, märgendamine ning jagamine veebikeskkonna vahendusel. RSSi tellimine. Fotode, videote ja esitluste vistutamine veebilehele. Podcast'i loomine. • Töö andmetega. Andmetabeli ja sagedustabeli koostamine. Diagrammi loomine sagedustabeli põhjal. ☐ Esitluse koostamine. Slaidi ülesehitus ja kujundus. Teksti, pildi, tabeli ja diagrammi sisestamine slaidile. Esitluse ettekanne. • Referaadi vormindamine. Pääs ja jalus, laadide kasutamine pealkirjades. Sisukorra automaatne genereerimine. Lehekülgede nummerdamine. Korrekne viitamine allikatele.	
ÕPPESISU	

Keskaeg ja varauusaeg. Maailm keskajal 476-1492 (40 tundi)

- Keskaeg koostab maailma ajaloo, keskaeg ühiskonna üldiseloomustus. Keskaeg periodiseering, ühiskonnakorraldus, läänikord, eluolu ja maailmapilt.
- Kirik ja kultuur keskajal, ristiusu õpetuse alused, kiriku osa ühiskonnas, ristisõjad, keskaeg ülikoolid ja teadus, romaani ja gooti stiil.
- Frangi riik, Frangi riigi teke, riik Karl Suure ajal, Frangi riigi jagunemine, kolm tuumikala: Itaalia, Prantsusmaa ja Saksamaa.
- Araablased. Araabia ühiskond, Muhamed. Islam, araabia kultuur ja selle mõju Euroopale. Bütsants, Bütsantsi tugevuse põhjused, Justinianus I, Vana-Vene.
- Linnad ja kaubandus, linnade teke ja eluolu, hansakaubandus Põhja-Euroopas, tsunftikord, linnade valitsemine. □ Põhja-Euroopa ja Eesti. Skandinaavia eluviis ja ühiskond, viikingite retked.
- Eesti keskajal, eluolu muinasaja lõpus. Muinasmaakonnad, muistne vabadusvõitlus ja ristiusustamine, ühiskonna struktuur. Valitsemine, Liivi Ordu. Linnad.
- Keskaeg ühiskond Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Saksa-Rooma keisririik, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamine, eluolu keskajal.

Maailm varauusaegajal 1492-1600 (30 tundi)

- Ühiskond varauusaegajal, tehnoloogia, uue maailmapildi kujunemine. Tehnoloogia areng, majandussuhted, humanism, kujutav kunst, Leonardo da Vinci.
- Suured maadeavastused. Ameerika avastamine, maadeavastuste tähendus Euroopale ja Euroopa mõju avastatud maades.
- Reformatsioon Saksamaal. Martin Luther.
- Eesti 16. sajandil, reformatsioon, haldusjaotus ja linnad, Liivi sõja põhjused ja tagajärjed.

LÕIMING

Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid-reklaamitekst, funktsionaalne lugemine.

Kirjandus	Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehtis, reklaami kujundamine, kirjakunst.
Muusika	Keskaegne muusika, pillid.
Võõrkeel	Sõnavara arendamine.
Geograafia	Vahemere-piirkond, atlase kasutamine, kirikuhoone ja ilmakaared, Euroopa riigid, Eesti kaart.
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Matemaatika	Ajamõõtmine, ajaühikud, oskus püstitada probleemi, loogiliselt arutleda, lugeda materjalist välja vajalikku infot.
Loodusõpetus	Tuule- ja vee-energia kasutamine; päikesekell, füüsika rakendamine tehnika arengus.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhendada.

Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloo ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühit)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsel analüüsil ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

LÄBIVAD TEEMAD

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitöölise (kõõsner või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“

Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest. Maadeavastustega seotud keskkonnamuutused.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.

„Kultuuriline identiteet“

Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitöölise kui kultuuri mõjutaja.

„Teabekeskond“

Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“

Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine keskajal ja tänapäeval.

„Tervis ja ohutus“

Araabia ühiskond, Araabia kultuur ja selle mõju Euroopale – puhtad käed ja puhas joogivesi. Äärmuslike loodusolude mõju inimesele. „Väärtused ja kõlblus“

Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Õpilase positsioon keskajal, kehaline karistamine jne. Hästi tehtud töö väärtus ajaloos. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Idamaise maailmapildi areng läbi ajaloo, kontrastid Euroopa maailmapildiga. Bütsantsi käitumine oma vastaste ja liitlastega.

ÕPPETEGEVUS

Kasutatakse erinevaid õppemeetodeid, sh aktiivõpet: vestlus, diskussioon, projektõpe, loovülesande, kava, ajajoone, skeemi ja plaani, õpimapi koostamine, rolli- ja otsustusmängud, praktilised tööd (nt töö allikate ja kaardiga, töölehe ja kontuurkaardi täitmine, infootsing teabeallikatest ja infoanalüüs), tegevuspõhine õpe (nt dramatiseeringud, mudelite ja makettide valmistamine).

ÕPITULEMUSED

7.klassi lõpetaja:

- iseloomustab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust, talupoegade ja feodaalide elulaadi; kiriku osa keskaja ühiskonnas ning kultuuripärandi säilitajana ja maailmapildi kujundajana; teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, iseloomustab keskaegse linna eluolu; iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemist;
 - iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi;
 - kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi;
 - toob esile risticsõdade eesmärgid ja tulemused;
 - nimetab Eesti muinasmaakondi ja suuremaid linnuseid, iseloomustab eestlaste eluolu muinasaja lõpul, Eesti ristiusustamist ja muistset vabadusvõitlust;
 - teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ning tekkis Vana-Vene riik;
 - seletab ja kasutab kontekstis mõisteid paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, senjäär, vasall, feodaal, pärisori, Inglise parlament, raad, tsunft, gild, Hansa Liit, Mõõgavendade Ordu, Liivi Ordu, romaani stiil, gooti stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka;
 - teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust.
 - teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;
 - seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;
 - seletab ja kasutab kontekstis mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism;
- teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse numbrilist ja sõnalist hindamist. Trimestri-/poolaastahinde kujunemisel arvestatakse aritmeetilist keskmist. Positiivse trimestri-/poolaastahinde saamiseks peavad kõik arvestuslikud tööd olema hinnatud positiivselt. Positiivse aastahinde saamiseks peavad kõik trimestri-/poolaastahinded olema positiivsed. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh vihikust ja õpimapist). Trimestri hinne kujuneb KOLME VÖRDSE kaaluga hinde järgi.

KASUTATUD KIRJANDUS

Inna Põltsam-Jürjo. Pärtel Piirimäe, Ursula Vent. Keskaeg. I osa. Ajalooõpik 7. klassile. Avita 2011
Inna Põltsam-Jürjo, Juhan Kreem, Pärtel Piirimäe, Marika Mägi, Regina-Maria Blauhut, Kattri Ezzoubi.
Keskaeg. II osa. Ajalooõpik 7. klassile. Avita 2012

AINEKAVA ÜLDOSA

Õppeaine nimetus	Ajalugu

Koostajad	Mihkel Laar
Klass	8. klass
Õppeaine maht	2 ainetundi nädalas, 70 ainetundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: ☐ tunneb huvi mineviku vastu; tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu; väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena; leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet; kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsid; tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi; tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid.	
ÕPPESISU	
Maailm 1600–1815 (30 tundi) Uusaja ühiskonna põhijooned Euroopas, absolutismi kujunemine, Louis XIV, valgustusfilosoofia, Inglise kodusõda ja restauratsioon, Inglismaa ja Prantsusmaa, 18. sajandi valgustatud absolutism Preisimaa näitel, Friedrich II. Eesti Rootsi ja Vene riigi koosseisus, valitsemine, keskvoim ja aadli omavalitsus, Balti erikord, Põhjasõda, Peeter I, Eesti talurahvas 17. ja 18. sajandil, muutused majanduses ja poliitikas, vaimuelu (religioon, haridus, kirjasõna). USA iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos. ☐ Kultuur: barokk, klassitsism.	
Maailm 1815–1918 (40 tundi) Industriaalühiskonna kujunemine, tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused. Rahvuslus ja rahvusriigid, rahvusluse kasv Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik. Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg, 1905. aasta revolutsiooni tagajärjed. Esimene maailmasõda, uue jõudude vahekorra kujunemine Euroopas, sõja põhjused, kulg ja tagajärjed, maailmasõja mõju Eestile. Eesti iseseisvumine: autonoomiast Vabadussõjani. Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine.	
LÕIMING	

Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid-reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti aladel keskajal, õigekiri. Uus Testament, Forselius. Migratsioon, assimileerumine, vanausulised Peipsi järve läänekaldal, rahvuslik ärkamine.
Kirjandus	Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehitis, reklaami kujundamine, kirjakunst, eurovisiooni lauluvõistlus, ABBA
Muusika	Keskaegne muusika, pillid, Mozart, klassikaline muusika
Võõrkeel	Sõnavara arendamine.
Geograafia	maadeavastused, kesk- ja varauusaegne kaart, Venemaa uus pealinn Sankt Peterburg, Poola jagamine. Balti kubermangud Vene riigi koosseisus. Euroopa kaart 19. sajandi alguses. Euroopa kaart 19. sajandi keskel. Euroopa riikide pealinnad. kolonialism
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Matemaatika	Ajamõõtmine, ajaühikud, oskus püstitada probleemi, loogiliselt arutleda, lugeda materjalist välja vajalikku infot. meetermõõdustik.
Loodusained	Tomat, kartul, mais, kakao, seltsid, sugukonnad, liigid, ladinakeelsed nimetused taimedel ja loomadel.
Füüsik	Helio- ja geotsentriline maailmapilt, teleskoop, lääts, Newtoni seadused, tõus ja mõõn
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhinduda.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Sotsiaalne pädevus tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimivate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikustsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	Õpipädevus kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühi)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevus	Ettevõtlikkuspädevusega õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valima sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
LÄBIVAD TEEMAD	

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitöölise (kõõsner või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“

Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest. Maadeavastustega seotud keskkonnamuutused.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.

„Kultuuriline identiteet“

Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitöölise kui kultuuri mõjutaja.

„Teabekeskond“

Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“

Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine keskajal ja tänapäeval.

„Tervis ja ohutus“

Aasia ühiskonnad, Aasia ja Ameerika kultuurid ja selle mõju Euroopale. Haiguste levik, vaksineerimine. Koloniaalsüsteem. „Väärtused ja kõlblus“ Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned.

Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

Õpitakse tundma valgustusajastul toimunud muutusi riikide valitsemises. Analüüsitakse poliitiliste reformide mõju ühiskonna arengule, käsitledes seda erinevate inimeste vaatevinklist. Tuvastatakse erinevusi reformide ja revolutsioonide kaudu toimunud muutustes.

Võrreldakse USA riiklikku korraldust Euroopa uusaegsete riikide omaga ning õpitakse tundma uusaegse

ühiskonna põhijooni Euroopas. Õpitakse tundma Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade põhjusi, tagajärgi ning mõju Euroopale, tööstusliku pöörde mõju majandusele ja ühiskonnale 19. sajandil ning rahvusriikide kujunemist Saksamaa näitel; Eesti rahvusliku liikumise eeldusi, sündmusi ja liidreid. Analüüsitakse ning õpitakse tundma Esimese maailmasõja põhjusi ja tagajärgi ning Eesti iseseisvumisega seotud sündmuste käiku. Kaardil vaadatakse Esimese maailmasõja eel tekkinud liituseid, sõja käiku ja osalenud riike ning Versailles' rahu tulemusel kujunenud Euroopa riikide piire, võrreldes seda olukorda tänapäeval valitsevaga. Kolmandas kooliastmes on oluline omandada uurimistöö koostamise kogemus. 8. klassis sobivad selleks kodukoha ajaloo seotud teemad.

ÕPITULEMUSED

8. klassi lõpetaja:

- teab, mis muutused toimusid Rootsi ja Vene ajal Eesti võimukorralduses, talurahva elus, hariduses ja kultuuris ning mis olid Põhjasõja tagajärjed Eestile;
- iseloomustab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;
- selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju;
- toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru, mille poolest need erinevad;
- teab, mis muutused toimusid Euroopa poliitilisel kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, ning näitab neid kaardil;
- teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja iseloomustab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust; □ iseloomustab baroki ja klassitsismi põhijooni;
- teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng ja reformatsioon; □ iseloomustab Eesti arengut 16. sajandil, majanduse ja linnade arengut ning reformatsiooni mõju;
- seletab Liivi sõja põhjusi ja tagajärgi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid maadeavastused, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism;
- teab, kes olid Kolumbus, Martin Luther ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, reform, revolutsioon, restauratsioon, absolutism, parlamentarism;
- teab, kes olid Napoleon, Louis XIV, Peeter I ja Voltaire, ning iseloomustab nende tegevust.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse numbrilist ja sõnalist hindamist. Trimestri-/poolaastahinde kujunemisel arvestatakse aritmeetilist keskmist. Positiivse trimestri-/poolaastahinde saamiseks peavad kõik arvestuslikud tööd olema hinnatud positiivselt. Positiivse aastahinde saamiseks peavad kõik trimestri-/poolaastahinded olema positiivsed. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh vihikust ja õpimapist). Trimestri hinne kujuneb KOLME VÖRDSE kaaluga hinde järgi.

KASUTATUD KIRJANDUS

8. klassis kasutatakse mitmekesiseid õppematerjale, eri liiki allikad (fotod, kirjad, esemed nt perekogust), ajalookaart (ajalooatlas, seina- ja kontuurkaardid), teemaraamatud, filmid, ETV saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>); IKT - põhine õppematerjal, nt Eesti muinasaeg, CD (Regio), interaktiivsed õppematerjalid, www.koolielu.ee ja www.miksike.ee.

T. Tannberg, M. Laur jt. Uusaeg õpik 8. klassile I ja II osa Avita 2003

http://www.oppekava.ee/index.php/P%C3%B5hikooli_valdkonnaraamat_SOTSIAALAINED

AINEKAVA ÜLDOSA

Õppeaine nimetus

Ajalugu

Koostajad	Mihkel Laar
Klass	9. klass
Õppeaine maht	2 ainetundi nädalas, 70 ainetundi aastas
ÕPPE-EESMÄRGID	
Ajalooõpetusega taotletakse, et õpilane: ☐ tunneb huvi mineviku vastu; • tunneb oma kodukoha ajalugu, Eesti ajalugu, Euroopa ning maailma ajalugu ajastut kõige enam iseloomustavate sündmuste, protsesside ja isikute kaudu; • väärtustab kultuurilist mitmekesisust ning oma rolli kultuuripärandi säilitajana ja edasikandjana ning määratleb end oma rahva liikmena; • leiab, üldistab, tõlgendab, kasutab ja hindab kriitiliselt ajalooteavet; • kasutab ajaloo põhimõisteid õiges kontekstis, eristab ajaloofakti tõlgendusest ja arvamusest, näeb ja sõnastab probleeme ning esitab neist lähtudes küsimusi ja pakub lahendusteid; • mõistab põhjuse-tagajärje, sarnasuse-erinevuse ja järjepidevuse olemust ning hindab allikate usaldusväärsust ajaloosündmusi ja -protsesse ning ajaloolist keskkonda analüüsides; • tunnustab inimeste, vaadete ja olukordade erinevusi, kujundab ning põhjendab oma arvamust, analüüsib ja hindab oma tegevust ning näeb ja korrigeerib oma eksimusi; • tunneb ja kasutab erinevaid õpivõtteid, tekstiliike ja teabeallikaid, väljendab oma teadmisi ning oskusi suuliselt ja kirjalikult ning kasutab õppetegevuses IKT vahendeid	
ÕPPESISU	

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939 (25 tundi)

- Rahvusvaheline olukord, Pariisi rahukonverents, poliitiline kaart pärast Esimest maailmasõda, Rahvasteliidu tegevus ja mõju, sõjakollete kujunemine Aasias ja Euroopas.
- Maailmamajandus, ülemaailmse majanduskriisi põhjused, olemus ja tagajärjed.
- Demokraatia ja diktatuurid 1920.–1930. aastail, demokraatia ja diktatuuri põhijooned, demokraatia Ameerika Ühendriikide näitel, autoritarism Itaalia näitel, totalitarism NSV Liidu ja Saksamaa näitel.
- Eesti Vabariik, Vabadussõda, Asutav Kogu, maareform ja põhiseadus, demokraatliku parlamentarismi aastad, vaikiv ajastu, majandus, kultuur ja eluolu, välispoliitika.
- Kultuur ja eluolu kahe maailmasõja vahel, uued kultuurinähtused, teadus, tehnika areng, aatomiuuringud, auto ja lennuk, raadio, kino ja film, kirjandus ja kunst, uued propagandavahendid.

Teine maailmasõda 1939–1945 (10 tundi)

- Rahvusvaheline olukord. Lääneriikide järeleandmised Saksamaale. München. MRP.
- Sõjategevuse üldisloomustus, sõja algus ja lõpp, sõdivad pooled, rinded, holokaust, ÜRO asutamine.
- Eesti Teise maailmasõja ajal, baaside ajastu, iseseisvuse kaotamine, juuniküüditamine, sõjategevus Eesti territooriumil, Nõukogude ja Saksa okupatsioon.

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000 (35 tundi)

- Külma sõda, külma sõja põhijooned ja avaldumisvormid, kriisid ja sõjad.
- Läänemaailm USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel. USA ühiskond, sisepoliitika, ühiskondlikud liikumised, välispoliitika. Saksamaa Liitvabariigi majanduse areng, Ida- ja Lääne-Saksamaa suhted.
- Kommunistlikud riigid, kommunistliku süsteemi teke. NSV Liit, stalinism, sula, stagnatsioon.
- Eesti Nõukogude okupatsiooni all, piiride muutumine, repressioonid, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, poliitiline juhtimine, kultuur ja eluolu.
- Kommunistliku süsteemi lagunemine, *perestroika* ja *glasnost*, Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Saksamaa ühinemine.
- Eesti Vabariigi iseseisvuse taastamine. Laulev revolutsioon, Balti kett, põhiseadusliku korra taastamine.
- Maailm alates 1990. aastaist, üldülevaade, Euroopa Liidu laienemine, NATO laienemine, uued vastasseisud.
- Kultuur ja eluolu 20. sajandi teisel poolel. Teaduse ja tehnika areng, aatomiuuringud, infotehnoloogia, massikultuur, naine ja ühiskondlik elu, muutused mentaliteedis.

LÕIMING

Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendus, tekstide loomine, korrektne kirjaviis, küsimuste koostamine ja vastamine. Lauseehitus; erinevad tekstiliigid-reklaamitekst, funktsionaalne lugemine. kirjasõna Eesti aladel keskajal, õigekiri. Uus Testament.
Kirjandus	Eri liiki tekstide lugemine, analüüsimine.
Kunstiõpetus	Maal ja skulptuur keskajal, kirik kui sakraalehitis, reklaami kujundamine, kirjakunst.
Muusika	Keskaegne muusika, pillid, Mozart, klassikaline muusika.
Võõrkeel	Sõnavara arendamine.
Geograafia	Maailma kaart ja selle kujunemine.
Inimeseõpetus	Hügieen, enese eest hoolitsemine; kasvatuses erinevates ajastutes; soorollid.
Matemaatika	Ajamõõtmine, araabia ja rooma numbrid.

Loodusõpetus	Aed ja põld, põlluharimine.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Ajalugu toetab suutlikkust mõista humanismi, demokraatia ja jätkusuutliku arengu põhiväärtusi ning nendest oma tegutsemises juhendada.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	tähendab suutlikkust mõista inimühiskonna ajaloos ja nüüdisajal toimuvate ühiskondlike muutuste põhjusi ja tagajärgi; tunda lihtsamaid sotsiaalteaduste uurimismeetodeid ja kasutada mõnda neist õppetöös ja igapäevases elus; luua tulevikutsenaariume ja -visioone mingis sotsiaalselt või personaalselt olulises valdkonnas; tunda ja austada inimõigusi ja demokraatiat, teadmisi kodanikuõigustest ning -vastutusest, nendega kooskõlas olevaid oskusi ja käitumist; ära tunda kultuurilisi eripärasid ja järgida üldtunnustatud käitumisreegleid; jätkuvalt huvituda oma rahva, kogukonna ja maailma arengust, kujundada oma arvamus ning olla aktiivne ja vastutustundlik kodanik.
Enesemääratluspädevus	Ajalugu toetab rahvusliku, kultuurilise ja riikliku enesemääratluse kujunemist.
Õpipädevus	kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida ajaloo õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista ajaloo teabe- ja tarbetekste ning ajaloolist ilukirjandust; kirjutada eri liiki (lühi)tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; väärtustada õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Ajalugu toetab suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades.
Ettevõtlikkuspädevusega	õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine
	toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
LÄBIVAD TEEMAD	

„Elukestev õpe ja karjääri planeerimine“

Ajaloolase ja arheoloogi elukutse, muuseumitöötaja; käsitöölise (kõõsner või kullasepp), hariduse ja teaduse valdkond kui karjäärivõimalus. Ehituskunst, sajandeid kestva ehitise teostus. Erinevate õpivõtete kasutamine. Erialad, mis on läbi sajandite ühiskonnas olnud.

„Keskond ja jätkusuutlik areng“

Arheoloogiliste leidudega seotud tegevus, tehnika arengu mõju keskkonnale ja kuidas saame loodust/keskkonda kaitsta. Ajalooliste ehitiste säilitamine. Õpilane oskab näha peamisi põhjusi, miks kõik linnas ei olnud jätkusuutlikud. Eesti loodus kui miljonite aastate arengu tulemus. Inimese sõltuvus loodusest.

„Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus“

Õpilane kujundab oma seisukoha ja argumenteerib seda faktidega ajalooõpikust või nähtud filmist. Üksikisiku roll ajaloos. Oma õpiedukuse eest vastutamine. Demokraatliku ühiskonna areng.

„Kultuuriline identiteet“

Erinevate ajastute ja erinevate piirkondade inimesed on erineva maailmavaatega. Euroopaliku maailmavaate lugu. Kultuuri ja majanduse vastastikune seos; kaupmees/käsitöölise kui kultuuri mõjutaja.

„Teabekeskond“

Info otsimine ja leidmine, kriitiline lähenemine allikatele. Maalid kui teabe kandjad, riided, ehted jne. Trükikunsti leiutamise seotud muutused.

„Tehnoloogia ja innovatsioon“

Õpilane saab aru, et maailm ongi pidevas muutumises. Tehnoloogia kasutamine minevikus ja tänapäeval.

„Tervis ja ohutus“

Aasia ühiskonnad, Aa. Haiguste levik, vaksineerimine. Tervis erinevates kultuurides ja riikides.

„Väärtused ja kõlblus“

Teab, et Euroopa maailmapildi aluseks on 10 käsku. Erinevate maailmavaadete sarnased ja erinevad jooned. Iluideaali muutumine, esteetika. Inimeseks olemise vastutus, refleksioon

ÕPPETEGEVUS

- Kaardi alusel õpitakse tundma, mis territoriaalsed muutused toimusid Versailles' rahulepingu järel: Saksamaa piirid, impeeriumide lagunemine, iseseisvunud riigid. Võrreldakse kaardiga enne Esimest maailmasõda. Kaardi alusel õpitakse tundma muutusi Teise maailmasõja järel: Saksamaa piirid, Saksamaa lõhestamine, iseseisvate riikide kadumine, tähtsamad rinded ja lahingud, MRP mõjusfäärid. Võrreldakse kaardiga enne Teist maailmasõda.
- Õpitakse tundma rahvusvahelise elu sündmusi ja erinevate riikide välispoliitilisi taotlusi, analüüsitakse Versailles' süsteemi mõju ning ülemaailmse majanduskriisi mõju, tehakse järeldusi, miks rahvusvaheline olukord teravnes. Iseloomustatakse ja võrreldakse demokraatiat ning diktatuuri. Analüüsitakse diktatuuri eri vormide sarnasusi ja erinevusi. Õpitakse tundma Teise maailmasõja eelset rahvusvahelist olukorda ja riikidevahelisi suhteid ning esile tooma Teise maailmasõja põhjusi.
- Analüüsitakse allikaid, sh dokumente, ning õpitakse tundma baaside lepingu ja MRP lisaprotokollide sisu ning olukorda, milles lepingud sõlmiti, tehakse dokumentidele tuginedes järeldusi ja antakse hinnanguid. Õpitakse tundma sündmuste kronoloogiat Eestis ning sündmuste seotust rahvusvahelise olukorraga. Analüüsitakse Eesti Vabariigi võimalusi ja valikuid Teise maailmasõja eel ning ajal.
- Õpitakse tundma ajalooliste isikute elu ja tegevust. Suunatakse õpilasi ise informatsiooni otsima, erinevaid infokanaleid kasutama. Õpitakse tundma Eesti Vabariigi ajaloo põhisisu ning arengu põhijooni. Õpitakse tundma üldisi muudatusi nii maailma kui ka eesti kultuuri arengus. Õpilased koostavad esitlusi individuaalselt või rühmatöö tutvustamiseks IKT vahendeid kasutades.
- Ajalooalane uurimistöö võib olla elusolevate vanema põlvkonna esindajate või sugulaste elukäigu uurimine, seoste loomine õpitud lähiajaloo, pereloo ja kodukoha ajaloo vahel.

ÕPITULEMUSED

Maailm kahe maailmasõja vahel 1918–1939

9.klassi lõpetaja:

- näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi (Versailles' süsteem);
- toob esile rahvusvahelise olukorra teravnemise põhjusi 1930. aastail;
- iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;
- iseloomustab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival

ajastul;

- iseloomustab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism, ideoloogia, fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, vaikiv ajastu, parlamentarism, Tartu rahu;
- teab, kes olid järgmised isikud ja iseloomustab nende tegevust: Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt, Konstantin Päts ja Jaan Tõnisson; **Teine**

maailmasõda 1939–1945

9.klassi lõpetaja:

- näitab kaardil Teise maailmasõja sõjategevust Idarindel, Läänerindel, Vaiksel ookeanil ja PõhjaAafrikas ning muudatusi Teise maailmasõja järel;
- iseloomustab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel, ja toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjusi;
- selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloo;
- iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;
- teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja tulemused ning tagajärjed;
- teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ja mis riikidest moodustus Hitleri-vastane koalitsioon;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, Atlandi Harta, ÜRO.

Maailm pärast Teist maailmasõda 1945–2000

9.klassi lõpetaja:

- iseloomustab külma sõja kujunemist ja olemust, toob esile selle avaldumise valdkonnad ja vormid; □ näitab kaardil olulisemaid külma sõja aegseid kriisikoldeid ja muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail;
- iseloomustab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;
- iseloomustab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;
- toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;
- analüüsib Eesti iseseisvumise taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;
- iseloomustab kultuuri ja eluolu 20. sajandil;
- seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;
- teab, kes olid järgmised isikud, ja iseloomustab nende tegevust: Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar, Mart Laar.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Kasutatakse numbrilist ja sõnalist hindamist. Trimestri-/poolaastahinde kujunemisel arvestatakse aritmeetilist keskmist. Positiivse trimestri-/poolaastahinde saamiseks peavad kõik arvestuslikud tööd olema hinnatud positiivselt. Positiivse aastahinde saamiseks peavad kõik trimestri-/poolaastahinded olema positiivsed. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh vihikust ja õpimapist). Trimestri hinne kujuneb KOLME VÕRDSE kaaluga hinde järgi.

KASUTATUD KIRJANDUS

- Ajalooatlas, kontuurkaardid, seinakaardid, skeemid ja tabelid.
- Illustratiivne pildimaterjal, fotod, kroonikafilmid, näiteks filmid „Detsembrikuumus“, „Nimed marmortahvil“. □ Eesti Vabariigi põhiseadused, dokumendikogumikud (nt Asutava Kogu dokumendid), allikakogumikud (nt Baltimaade ajaloo lugemik. Avita, 2002; Eesti ajaloo pöördepunktid. Dokumente ja materjale vene õppekeelelega gümnaasiumile. Argo, 2008).
- Ajalooõpetaja käsiraamatud (nt Tagasivaade minevikku, erinevad vaatenurgad. Zvaigsne, 2000; Ajalugu ei ole ainult minevik, minevik ei ole veel ajalugu. EAS, 2004; Holokaust, õppematerjal. EAS, 2007; Kommunistlike režiimide kuritegudest, õppematerjal. Infotrükk, 2009).
- Elulooaamatud, teemakirjandus, ajaloolane ilukirjandus.

- Digitaliseeritud ajalehed (www.dea.ee).
- ERRi saadete arhiiv (<http://etv.err.ee/arhiiv.php>).
- Dokumentaalsarjad, nt „Tuulepealne maa“, „Eesti aja lood“.
- IKT-põhised õppematerjalid: interaktiivsed töölehed, nt www.koolielu.ee ja www.miksike.ee.
- Muuseum ja ajalooline keskkond.

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Inimeseõpetus
Koostaja	Helina Mugra, Mare Leivo
Klass	4. klass
Õppeaine maht	1 tund nädalas, 35 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Teises kooliastme inimeseõpetuse aines on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seondult, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid. Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades: • enesekohased ja sotsiaalsed oskused; • füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng; • tervis ja tervislik eluviis; • turvalisus ja riskikäitumise ennetamine; • üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.	
ÕPPESISU	
Kool (9 tundi). • Kool enne meid ja tänapäeval. Reeglid koolis. Õppimine. Mis aitab õppida? Kuidas me mõtleme? Vägivald koolis. Miks on haridus nii õigus kui ka kohustus? Kuidas õppimine mõjutab ja määrab tulevikku? Mina ja teised (11 tundi). • Nimi. Minapilt. Emotsioonid ja kehakeel. Hoolivus. Hoolivus ja abistamine. Tahe ja eesmärgid. Väärtushinnangud. Mis on sulle oluline? Inimesed on erinevad. Konflikt. Mis teeb minust minu? Kas ma olen samasugune kui teised? Kas me oleme kõik võrdsed? Ühiskond (7 tundi). • Kellest koosneb ühiskond? Küla ja linn. Rahvas ja rahvus. Riik. Üksi või üheskoos? Kohustused ja/või vabadused? Tervishoid (8 tundi). • Tervis. Tervise hindamine. Eluviis. Tervislik toitumine. Tervis ja meelemürgid. Kas minu vaimne ja füüsiline on vaid minu asi? Egoism või altruism?	
LÕIMING	
Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.
Geograafia	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.

Ühiskonnaõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Bioloogia, loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime;
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis.

Kehaline kasvatus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule.
Arvutiõpetus	Info ja abi otsimine, erinevad portaalid, usaldusväärne info ja selle õige kasutamine.
Võõrkeeled (inglise keel)	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu keskkete normide rikkumisele.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
ÕPPETEGEVUS	
Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega. Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane. Õpetuses kasutatakse mitmekülgset meetodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.	
Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet: • avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakatid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne); • individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine; • õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest. Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid.	
ÕPITULEMUSED	

4. klassi lõpetaja:

- kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- teab ja oskab õpituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;
- kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.
- oskab selgitada, miks haridus on õigus kui ka kohustus ja teab, kuidas haridus mõjutab tema tulevikku.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

- Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

A. Aavik, T. Aavik, J. Allik, L. Andresen, M-L. Auler, I. Gräzin, K. Konstabel, M. Paaver, M. Zilmer „Inimene ja ühiskond II kooliastmele 1. osa“. (2011). Avita

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Inimeseõpetus
Koostaja	Helina Mugra, Mare Leivo
Klass	4. klass
Õppeaine maht	1 tund nädalas, 35 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Teises kooliastme inimeseõpetuse aines on keskmes õpilase sotsiaalne pädevus ja sotsiaalsete probleemide ennetamine ning õpilase tervist tugevdav ja väärtustav eluviis. Õpitavat käsitletakse võimalikult igapäevaeluga seondult, kusjuures õppes on olulisel kohal aktiivõpimeetodid. Põhikooli inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades: • enesekohased ja sotsiaalsed oskused; • füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng; • tervis ja tervislik eluviis; • turvalisus ja riskikäitumise ennetamine; • üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.	
ÕPPESISU	
Kool (9 tundi). • Kool enne meid ja tänapäeval. Reeglid koolis. Õppimine. Mis aitab õppida? Kuidas me mõtleme? Vägivald koolis. Miks on haridus nii õigus kui ka kohustus? Kuidas õppimine mõjutab ja määrab tulevikku? Mina ja teised (11 tundi). • Nimi. Minapilt. Emotsioonid ja kehakeel. Hoolivus. Hoolivus ja abistamine. Tahe ja eesmärgid. Väärtushinnangud. Mis on sulle oluline? Inimesed on erinevad. Konflikt. Mis teeb minust minu? Kas ma olen samasugune kui teised? Kas me oleme kõik võrdsed? Ühiskond (7 tundi). • Kellest koosneb ühiskond? Küla ja linn. Rahvas ja rahvus. Riik. Üksi või üheskoos? Kohustused ja/või vabadused? Tervishoid (8 tundi). • Tervis. Tervise hindamine. Eluviis. Tervislik toitumine. Tervis ja meelemürgid. Kas minu vaimne ja füüsiline on vaid minu asi? Egoism või altruism?	
LÕIMING	
Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.
Geograafia	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.

Ühiskonnaõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Bioloogia, loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime;
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis.

Kehaline kasvatus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule.
Arvutiõpetus	Info ja abi otsimine, erinevad portaalid, usaldusväärne info ja selle õige kasutamine.
Võõrkeeled (inglise keel)	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.

ÜLDPÄDEVUSED

Kultuuri- ja väärtuspädevus	Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu keskkete normide rikkumisele.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
ÕPPETEGEVUS	
Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega. Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane. Õpetuses kasutatakse mitmekülgset meetodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.	
Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet: • avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakatid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne); • individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine; • õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest. Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid.	
ÕPITULEMUSED	

4. klassi lõpetaja:

- kirjeldab, mis on füüsiline, vaimne ja sotsiaalne tervis, ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaelus;
- kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpituatsioonis, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest;
- teab ja oskab õpituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel;
- kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tervist tugevdavaks.
- oskab selgitada, miks haridus on õigus kui ka kohustus ja teab, kuidas haridus mõjutab tema tulevikku.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

- Kasutatakse sõnalisi hinnanguid. Õpilasi teavitatakse õppe-eesmärkidest ja eeldatavatest õpitulemustest õppeperioodi alguses. Õpilasele antakse hinnangulist tagasisidet (suuline, kirjalik) vastavalt vajadusele, lähtudes õppeprotsessist ja tuginedes tema arengule. Õppimist toetava hindamise põhimõttest lähtuvalt hinnatakse seda, milles ollakse eelnevalt õpilasega kokku lepitud. Õppeprotsessi vältel toimub vahetu suuline ja kirjalik edasi- ja tagasisidestamine, milles osaleb aktiivselt ka õpilane (enese- ja vastastikhindamise kaudu). Lapsevanem saab tagasisidet õpilase arengu kohta õpilaspäeviku, arenguestluste, Stuudiumi kaudu, vestlusest lapsega ja oma lapse töödelt (sh õpimapist).

KASUTATUD KIRJANDUS

A. Aavik, T. Aavik, J. Allik, L. Andresen, M-L. Auler, I. Gräzin, K. Konstabel, M. Paaver, M. Zilmer „Inimene ja ühiskond II kooliastmele 1. osa“. (2011). Avita

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Inimeseõpetus
Koostaja	Aigrid Kõõra
Klass	6. klass
Õppeaine maht	1 tund nädalas, 35 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane: • väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana; • väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd; • kirjeldab uimastite tarbimisega kaasnevaid riske ja väärtustab tervislikku elu uimastiteta; demonstreerib õpitu olukorras, kuidas keelduda ennast ja teisi kahjustavast tegevusest; • kirjeldab, millised kehalised ja emotsionaalsed muutused toimuvad murdeas; • kirjeldab enesehinnangu parandamise ning enesekontrolli tegemise võimalusi ja tähtsust igapäevaeluses, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada; • kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahendamise viise; demonstreerib õpitu olukorras, kuidas aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda; • väärtustab tervist ja tervislikku eluviisi ning arvestab tervisliku eluviisi komponente igapäevaeluses; • teab, kuidas toimida ohuolukorras, ning oskab õpitu olukorras abi kutsuda; • kirjeldab tegevusi, mis muudavad tema elukeskkonna turvaliseks ja tugevdavad tervist.	
ÕPPESISU	

Mina ja suhtlemine (5 tundi)

- Enesesse uskumine. Enesehinnang. Eneseanalüüs. Enesekontroll. Oma väärtuste selgitamine.

Suhtlemine teistega (10 tundi)

- Suhtlemise komponendid. Verbaalne ja mitteverbaalne suhtlemine. Aktiivne kuulamine. Tunnete väljendamine. Eneseavamine. Eelarvamused. Kehtestav, agressiivne ja alistuv käitumine. Ei ütlemine ennast ja teisi kahjustava käitumise puhul. **Suhted teistega (9 tundi)**

- Tõhusad sotsiaalsed oskused: üksteise aitamine, jagamine, koostöö ja hoolitsemine. Sallivus enda ja teiste vastu. Hoolivus. Sõprussuhted. Usaldus suhetes. Empaatia. Vastutus suhetes. Kaaslaste mõju ja surve. Erinevuste ja mitmekesisuse väärtustamine. Isikute iseärasused. Soolised erinevused. Erivajadustega inimesed.

Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

Otsustamine, konfliktid ja probleemilahendus (8 tundi)

- Otsustamine ja probleemide lahendamine. Erinevate käitumisviiside leidmine probleeme lahendades. Tagajärgede arvestamine probleemilahenduses. Vastutus otsustamisel. Konfliktide olemus ja põhjused. Tõhusad ja mittetõhusad konfliktide lahendamise teed.

Positiivne mõtlemine (3 tundi)

- Positiivsed jooned ja omadused endas ning teistes, nende märkamine.

LÕIMING

Eesti keel	Suulise ja kirjaliku eneseväljendusoskuse arendamine.
Geograafia	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.
Ühiskonnaõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele.
Bioloogia, loodusõpetus	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime;
Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.

Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis. Erinevate loominguliste ülesannete puhul kasutab õpilane kunstilist eneseväljendust.
Kehaline kasvatus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule.
Arvutiõpetus	Info ja abi otsimine, erinevad portaalid, usaldusväärne info ja selle õige kasutamine. Interneti ohud ja turvaline käitumine internetis.
Võõrkeeled (inglise keel)	Erinevate võõrkeelsete õppematerjalide kasutamine ja näitlikest vahenditest (internetis leiduvad lühifilmid, skeemid, esitlused) aru saamine, emakeelde tõlkimine ja lihtsustamine.

ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatselt analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavad hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPETEGEVUS

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid,

kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset metoodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakadid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaristööd, juhtumianalüüs jne);
- individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
- õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest.

Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid.

ÕPITULEMUSED

6. klassi lõpetaja:

- kirjeldab enesehinnangu, enesekontrolli ning eneseanalüüsi võimalusi ja olulisust igapäevasuhetes, väärtustab inimeste erinevusi ning oskab teisi arvestada, demonstreerides seda õpituatsioonis;
- väärtustab enda ja teiste positiivseid iseloomujooni ja omadusi ning sõprust ja armastust vastastikuse toetuse ning usalduse allikana;
- väärtustab hoolivust, ausust, õiglust ja vastutustunnet ning kirjeldab tõhusaid sotsiaalseid oskusi igapäevaelus: üksteise aitamist, jagamist, hoolitsemist ja koostööd;
- kirjeldab ja selgitab konfliktide võimalikke põhjusi ning oskab eristada tõhusaid ja mittetõhusaid konfliktide lahenduse viise; demonstreerib, kuidas õpituatsioonis tõhusalt verbaalselt oma tundeid väljendada, aktiivselt kuulata ja kehtestavalt käituda;
- teab ja oskab õpituatsioonis leida erinevaid lahendusviise otsuste langetamisel.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Tagasisidet õpitulemustest ja õpilase arengust antakse läbi sõnaliste hinnangute. Kokkuvõtvat hinnangut poolaasta tulemuste kohta antakse kaks korda õppeaastas (jaanuaris ja mais). Inimeseõpetuses antakse sõnalisi hinnanguid õpilase omandatud teadmiste ja enesekohaste ning sotsiaalsete oskuste kohta.

Nõutava positiivse soorituse taseme igale tööle (suuline või kirjalik) seab õpetaja ja teavitab sellest õpilasi õppeaasta ja 2. poolaasta alguses ning vahetult enne töö/ülesande tegemist.

Igas teema blokis on vähemalt üks kokkuvõtlik töö (suuline või kirjalik), mille eesmärk on, et õpilane oleks läbinud antud teema ja mis peab olema sooritatud positiivselt. Ebaõnnestunud töö (suuline või kirjalik) korral tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandus ettepanekutega ja õpilane peab töö uuesti esitama/sooritama 10 koolipäeva jooksul (kui see pole võimalik, siis peab tegema õpetajaga eraldi kokkuleppe).

Kokkuvõtvast poolaasta hinnangus kajastub, kuidas õpilane on läbitud teemasid omandanud ning kuidas on arenenud tema enesekohased ja sotsiaalsed oskused.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktilises õpituatsioonis;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis; kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

KASUTATUD KIRJANDUS

INIMESEÕPETUS

III kooliaste

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Inimeseõpetus
Koostaja	Aigrid Kõõra
Klass	7. klass
Õppeaine maht	1 ainetund nädalas, 35 ainetundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades: • enesekohased ja sotsiaalsed oskused;• füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng;• tervis ja tervislik eluviis;• turvalisus ja riskikäitumise ennetamine;• üldinimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.	
ÕPPESISU	
Inimese elukaar ja murdeea koht selles (5 tundi) • Areng ja kasvamine. Arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid. Inimese elukaar. Murde- ja noorukiea koht elukaares.• Inimene oma elutee kujundajana. Enesekasvatuse alused ja võimalused. Vastutus seoses valikutega.	
Inimese mina (6 tundi) • Minapilt ja enesehinnang. Eneseanalüüs: oma iseloomujoonte, huvide, võimete ja väärtuste määramine.• Konfliktide vältimine ja lahendamine. Inimene ja rühm (7 tundi) · Erinevad rühmad ja rollid. Rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus. Reeglid ja normid rühmas. Inimsuhteid toetavad reeglid ja normid.• Rühma kuulumine, selle positiivsed ja negatiivsed küljed. Hoolivus rühmas. Rühma surve ja toimetulek sellega. Sõltumatus, selle olemus. Autoriteet.	
Turvalisus ja riskikäitumine (7 tundi) · Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused, et vältida riskikäitumist: emotsioonidega toimetulek, enesetunnetamine, kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine, suhtlusoskus. Hakkamasaamine kiusamise ja vägivallega. Erinevad legaalsed ja illegaalsed uimastid. Uimastite tarvitamise lühi- ja pikaajaline mõju.	
Inimese mina ja murdeea muutused (8 tundi) · Varane ja hiline küpsemine - igapäev oma tempo. • Muutunud välimus. Nooruki põhimured küpsemisperioodil. Suguküpsus. Naiselikkus ja mehelikkus. Soorollid ja soostereotüübid. Lähedus suhetes. Sõprus. Armumine. Käimine. Lähedus ja seksuaalhuvi. Vastutus seksuaalsuhetes ja turvaline seksuaalkäitumine.	
Õnn (2 tundi) • Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.	

LÕIMING	
Eesti keel	Suuline ja kirjalik eneseväljendusoskus. Rahvatarkused, noortekirjanduse näited.
Geograafia	Erinevad riigid ja rahvad ning nende kombed – tolerantsus.
Ühiskonnaõpetus	Vastutus seoses valikutega, erinevad grupid ja rollid, rollide suhtelisus ja kokkuleppelisus, uimastite tarvitamise mõju, soorollid ja – stereotüübid ning nende mõju inimese käitumisele. Sotsiaalsed institutsioonid, mis tegelevad ja vastutavad inimeste turvalise arengu eest, valimisõigus. Iseseisev toimetulek, vastutus.
Bioloogia	Inimese arengut ja kasvamist mõjutavad tegurid, varane ja hiline küpsemine, suguküpsus, soojätkamine, uimastid ja nende toime.

Muusikaõpetus	Erinevad muusikažanrid – erinevad inimesed, tolerantsus; muusika kui vaba aja veetmise viis ja lõõgastus.
Kunstiõpetus	Kunstiline ja käeline tegevus kui lõõgastus ja eneseleidmise ja väljendamise viis.
Kehaline kasvatus	Kehaline aktiivsus, tervislik eluviis, rõõm kehalisest aktiivsusest ja selle mõju enesehinnangule, aus mäng – ausus ja õigus.
Arvutiõpetus	Info ja abi otsimine, erinevad portaalid, usaldusväärne info ja selle õige kasutamine. Esitluse ja kuldvillaku koostamine.
Võõrkeeled	erinevate rahvaste ja riikide tavad, kombed, seadused.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.

Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.
Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitada eesmärke, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.
ÕPPETEGEVUS	
Kolmandas kooliastmes pööratakse tähelepanu eelkõige õpilase arengu seaduspärasustele, rõhutades eakohaseid arenguülesandeid ja nendega toimetulekut ning õpilase tervise tervikkäsitlust turvalise tervisekäitumise kontekstis. Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine.	

Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset metoodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakadid, stendid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaristööd, juhtumianalüüs jne);
- individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
- õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist.

Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades IKT-vahendeid.

ÕPITULEMUSED

7. klassi lõpetaja: · teab ja oskab kasutada põhilisi enesekasvatuse viise ning analüüsib ennast, seostades seda oma valikutega elus ja väärtustades ennast;

- teab, mis arengumuutused toimuvad murdeea, ja mõistab murdeea eripära teiste eluperioodide seas;
- mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust;
- analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpituatsioonis, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
- kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ning demonstreerib õpituatsioonis oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi;
- teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Kasutatakse mitmeeristavat hindamist (arvestatud, mittearvestatud).

Kokkuvõtvat hindamist antakse inimeseõpetuses 3 korda õppeaastas, iga trimestri lõpus. Hindamise peaesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Nõutava arvestusliku sooritus taseme igale tööle (suuline või kirjalik) seab õpetaja ja teavitab sellest õpilasi iga trimestri alguses ning vahetult enne arvestusliku töö/ülesande tegemist.

Igas teema blokis on vähemalt üks arvestuslik töö, mille eesmärk on, et õpilane oleks läbinud antud teema ja mis peab olema sooritatud positiivselt (tööle märgitud arvestatud). Ebaõnnestunud (mittearvestatud) töö (suuline või kirjalik) korral tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandus ettepanekutega ja õpilane peab töö uuesti esitama/sooritama 10 koolipäeva jooksul (kui see pole võimalik, siis peab tegema õpetajaga eraldi kokkuleppe).

Kokkuvõtvast trimestri hinnangust peavad kõik tööd/harjutused/ülesanded/sooritused olema positiivselt sooritatud (arvestatud), et saada trimestri ja aasta hinnang arvestatud.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega; • eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspärasuste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust.

Praktiliste ülesannete puhul õpilane:

- rakendab teoreetilisi teadmisi praktilises õpituatsioonis;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;

- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

KASUTATUD KIRJANDUS

AINEKAVA ÜLDOSA	
Õppeaine nimetus	Inimeseõpetus
Koostaja	Aigrid Kõõra
Klass	8. klass
Õppeaine maht	1 tund nädalas, 35 tundi aastas
ÕPPE-KASVATUSEESMÄRGID	
Inimeseõpetusega taotletakse, et õpilane tunneb ja väärtustab isiksuse arenemisele ning sotsialiseerumisele kaasa aitavate teadmiste, oskuste ja hoiakute kujunemist järgmistes valdkondades: • enesekohased ja sotsiaalsed oskused; • füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne areng; • tervis ja tervislik eluviis; • turvalisus ja riskikäitumise ennetamine; üldnimlikud väärtused: ausus, hoolivus, vastutustunne ja õiglus.	
ÕPPESISU	
Tervis (12 tundi) · Tervis kui heaoluseisund. Terviseaspektid: füüsiline, vaimne, emotsionaalne ja sotsiaalne tervis. Terviseaspektide omavahelised seosed. Eesti rahvastiku tervisenäitajad. Tervislik eluviis ning sellega seonduvate valikute tegemine ja vastutus. Tegurid, mis mõjutavad terviseiga seotud valikuid. Tervisealased infoallikad ja teenused. Tervise infoallikate usaldusväärsus. Kehaline aktiivsus tervise tugevdajana. Kehaline vormisolek ja sobiva kehalise aktiivsuse valik. Toitumise mõju tervisele. Toitumist mõjutavad tegurid. Vaimne heaolu. Vaimset heaolu säilitada aitavad tegevused ja mõttelaad. Stress. Stressorid. Stressi kujunemine. Stressiga toimetulek. Kriis, selle olemus. Käitumine kriisiolukorras. Abistamine, abi otsimine ja leidmine. Suhted ja seksuaalsus (11 tundi) • Sotsiaalne tervis ja suhted. Suhete loomine, säilitamine ja katkemine. Suhete väärtustamine. Armastus. Seksuaalsuse olemus: lähisuhted, seksuaalidentiteet, seksuaalne nauding, soojätkamine, seksuaalne areng. Seksuaalne orientatsioon. Soorollide ja soostereotüüpide mõju inimese käitumisele ning tervisele. Seksuaalvahekord. Turvaline seksuaalkäitumine. Rasestumisvastased meetodid. • Seksuaalsel teel levivate haiguste vältimine. HIV ja AIDS. Abi ja nõu saamise võimalused. Seksuaalõigused. Turvalisus ja riskikäitumine (9 tundi) • Levinumad riskikäitumise liigid. Riskikäitumise mõju inimese tervisele ja toimetulekule. Tõhusad enesekohased ja sotsiaalsed oskused riskikäitumisega toimetulekul. Uimastid ja nende toime kesknärvisüsteemile. Uimastitega seonduvad vääruskumused. Uimastite tarvitamise isiklikud, sotsiaalsed, majanduslikud ja juriidilised riskid. Sõltuvuse kujunemine. • Esmaabi põhimõtted ja käitumine ohuolukordades. Inimese valikud ja õnn (3 tundi) • Huvide ja võimete mitmekesisus ning valikud. Edukus, väärtushinnangud ja prioriteedid elus. Mina ja teised kui väärtus.	

- Õnn. Toimetulek iseenda ja oma eluga õnne eeldusena.

LÕIMING	
Eesti keel	Toiduga seotud rahva pärimused toitu-misega seotud folkloor, vanasõnad, mõistatused; armastuse, seksuaalsuse ja suhete teemalised teosed, noortekirjandus.
Geograafia	Eesti põllumajandus, mahe-toit.
Bioloogia	Närvisüsteemi ja aju ehitus, tervishoid. Seedimine ja eritamine, aine- ja energiavahetuse põhiprotsessid, inimese elundkonnad, luud ja lihased, vereringe, hingamine; STLH, kontraseptsioon, raseduse kulg, katkestamine.
Ühiskonnaõpetus	Meedia ja teave, reklaam, rahvastiku tervisenäitajate seos majandusega, riiklikud tervise ja ennetusprojektid) abistamisega ja kriisidega seotud institutsioonid, riigi ja KOV ülesanded kriisiolukordade lahendamisel, kooli kriisiplaan, evakueerumine. Sotsiaal-reklaamide, kampaaniate eesmärk ja mõju, sotsiaalne surve, grupi mõju.
Kehaline kasvatus	Regulaarse liikumisharrastuse kui tervist tugevdava tegevuse vajalikkus, teadmised spordist ja liikumisviisidest.
Matemaatika	Arvnäitajate lugemine, diagrammide koostamine ja analüüs.
ÜLDPÄDEVUSED	
Kultuuri- ja väärtuspädevus	Inimeseõpetus toetab väärtussüsteemide mõistmist, mõtete, sõnade ja tunnetega kooskõlas elamist, oma valikute põhjendamist ning enda heaolu kõrval teiste arvestamist. Inimeseõpetus kujundab oskust seista vastu kesksete normide rikkumisele.
Sotsiaalne ja kodanikupädevus	Teadmised, oskused ja hoiakud sotsiaalselt aktsepteeritud käitumisest ning inimestevahelistest suhetest, mis aitavad kaasa tõhusale kohanemisele ja toimetulekule perekonnas, eakaaslaste hulgas ja teistes gruppides
Enesemääratluspädevus	Suutlikkus mõista ja hinnata iseennast; hinnata oma nõrku ja tugevaid külgi ning arendada positiivset suhtumist endasse ja teistesse; järgida tervislikke eluviise; lahendada tõhusalt ja turvaliselt iseendaga, oma vaimse, füüsilise, emotsionaalse ning sotsiaalse tervisega seonduvaid ja inimsuhetes tekkivaid probleeme.
Õpipädevus	Õpipädevust toetatakse oskuste kujundamise kaudu. Iga sotsiaalvaldkonna õppeaine kujundab suutlikkust organiseerida õpikeskkonda ning hankida õppimiseks vajaminevaid vahendeid ja teavet, samuti oma õppimise planeerimist ning õpitu kasutamist erinevates kontekstides ja probleeme lahendades. Õppetegevuse ja tagasiside kaudu omandavad õppijad eneseanalüüsi oskuse ning suudavad selle järgi kavandada oma edasiõppimist.

Suhtluspädevus	Suutlikkust ennast selgelt ja asjakohaselt väljendada erinevates suhtlusolukordades; lugeda ning mõista teabe- ja tarbetekste ning ilukirjandust; kirjutada eri liiki tekste, kasutades kohaseid keelevahendeid ja sobivat stiili; inimeseõpetus väärtustab õigekeelsust ning väljendusrikast keelt.
Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus	Matemaatika-, loodusteaduste ja tehnoloogiaalane pädevus – suutlikkust kasutada erinevaid ülesandeid lahendades matemaatikale omast keelt, sümboleid ning meetodeid kõigis elu- ja tegevusvaldkondades seda toetab ka inimeseõpetuse aine.
Ettevõtlikkuspädevus	Õpitakse nägema probleeme ja neis peituvaid võimalusi, püstitama eesmärgi, genereerima ideid ning neid teostama; õpitakse initsiatiivikust ja vastutust, tegema eesmärkide saavutamiseks koostööd; õpitakse tegevust lõpule viima, reageerima paindlikult muutustele, võtma arukaid riske ning tulema toime ebakindlusega; õpitakse ideede teostamiseks valida sobivaid ja loovaid meetodeid, mis toetuvad olukorra, enda suutlikkuse ja ressursside adekvaatsele analüüsile ja tegevuse tagajärgede prognoosile ning on kooskõlas eesmärkidega.
Digipädevus	Digipädevuse arendamiseks kasutatakse sotsiaalainete õpetamisel kaasaegseid tehnoloogilisi võimalusi. Õpilasi suunatakse õppetöös kasutama nutiseadmeid ning elektroonilisi abivahendeid. Õpilased koostavad ettekandeid, sooritavaid hindelisi ülesandeid ning otsivad õpimaterjale digivahendite abil. Ühtlasi õpetatakse õpilasi suhtuma kriitiliselt kasutatavasse teabesse ning jälgima

	turvalisuse ja autorikaitse printsiipe. IKT õpetus ja digipädevuste kujundamine toimub Raatuse koolis, kõikides õppeainetes lõimituna õpetajate ühistööna.

ÕPPETEGEVUS

Õppe korraldamisel on oluline eakohasus ning varem omandatu arvestamine ja sellega seostamine. Õppetegevuses arvestatakse õpilaste eripäraga ning ühiskonna muutustega.

Õppetegevuse valikul lähtutakse inimeseõpetuse eesmärkidest, arendades õpilaste teadmisi, oskusi ja hoiakuid, kusjuures põhirõhk on hoiakute kujundamisel. Õpe on aine eesmärkidest lähtuvalt õpilase jaoks mõistetav ja tähenduslik ning toetab arusaama õpitava vajalikkusest. Kogu ainekäsitus on võimalikult elulähedane.

Õpetuses kasutatakse mitmekülgset meetodikat, et õpilased saaksid õppes aktiivselt osaleda.

Inimeseõpetuses on metoodiliselt tähtsad kolm valdkonda, arvestades õpilase vanuseastet:

- avar metoodiline repertuaar, kasutades aktiivõppemeetodeid: mõistekaardid, vaatlus, loovtööd (nt plakadid, voldikud jne), aktiivõppemeetodid (nt arutelud, rollimängud, rühmatööd, paaritööd, juhtumianalüüs jne);
- individuaalse ja kollektiivse õppe võimaldamine;
- õppe sidumine koolivälise eluga (nt õppekäik, kohtumised erinevate inimestega jne), kusjuures õppemeetodi valik sõltub konkreetsest õpieesmärgist ja õpilastest.

Õpilasi aktiveeritakse ise erinevatest allikatest infot otsima, seda korrastama ja kriitiliselt hindama, kasutades erinevaid IKT-vahendeid.

ÕPITULEMUSED

8. klassi lõpetaja: · teab ja oskab igapäevaelus planeerida tervislikke valikuid seoses oma füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervisega ning analüüsib valikuid mõjutavaid tegureid ja oma vastutuse osa selles;
- teab tervisliku toitumise ja kehalise aktiivsuse põhimõtteid ning mõistab nende rakendamise olulisust igapäevaelus;
 - mõistab seksuaalsuse olemust ja seksuaalse arengu individuaalsust ning teab turvalise seksuaalkäitumise põhimõtteid ja oma vastutust selles ning väärtustab seksuaalõigusi;
 - analüüsib riskikäitumist mõjutavaid tegureid ja mõju inimese tervisele ning demonstreerib õpituatsioon, kuidas kasutada tõhusaid enesekohaseid ja sotsiaalseid oskusi riskikäitumisega seotud olukordades;
 - teab ja oskab otsida olulisi infoallikaid terviseteadete ja -abi saamiseks, analüüsides nende kasutusvõimalusi, ning demonstreerib õpituatsioon esmaabi põhilisi võtteid ja kirjeldab tõhusat käitumist ohuolukordades;
 - kirjeldab stressi ja kriisi olemust inimsuhetes ning teab, kuidas luua ja säilitada toetavaid ning lähedasi suhteid; väärtustab sõprust ja armastust vastastikuse toetuse allikana;
 - kirjeldab rühma mõju inimese käitumisele ja demonstreerib õpituatsioon oskust keelduda tegevusest, mis kahjustab teda ennast ja teisi.

HINDAMINE JA TAGASISIDE

Hindamine inimeseõpetuses tähendab konkreetsete õpitulemuste saavutatuse ja õppija arengu toetamist. Kasutatakse mitmeeristavat hindamist (arvestatud, mittearvestatud).

Kokkuvõtvat hindamist antakse inimeseõpetuses

3 korda õppeaastas (iga trimestri lõpus).

Hindamise peaeesmärk on anda õpilasele motiveerivat tagasisidet.

Inimeseõpetuses hinnatakse õpilaste teadmisi ja oskusi, kuid ei hinnata hoiakuid ega väärtusi. Hoiakute ja väärtuste kohta antakse õpilasele tagasisidet.

Nõutava arvestusliku soorituse taseme igale tööle (suuline või kirjalik) seab õpetaja ja teavitab sellest õpilasi õppeaasta ja iga trimestri alguses ning vahetult enne arvestusliku töö/ülesande tegemist.

Igas teema blokis on vähemalt üks arvestuslik töö, mille eesmärk on, et õpilane oleks läbinud antud teema ja mis peab olema sooritatud positiivselt (tööle märgitud arvestatud). Ebaõnnestunud (mittearvestatud) töö (suuline või kirjalik) korral tagastab õpetaja töö õpilasele koos parandus ettepanekutega ja õpilane peab töö uuesti esitama/sooritama 10 koolipäeva jooksul (kui see pole võimalik, siis peab tegema õpetajaga eraldi kokkuleppe). Kokkuvõtvast trimestri ja aasta hinnangus peavad kõik tööd/harjutused/ülesanded/sooritused olema positiivselt sooritatud (arvestatud), et saada poolaasta ja aasta hinnang arvestatud.

Õpitulemuste kontrollimise vormid on mitmekesised, sisaldades nii suulisi, kirjalikke kui ka praktilisi ülesandeid.

Suuliste ja kirjalike ülesannete puhul õpilane:

- selgitab ning kirjeldab mõistete sisu ja nende seoseid;
- selgitab oma arvamusi, hinnanguid, seisukohti ja suhtumisi, seostades neid omandatud teadmistega;
- eristab, rühmitab, võrdleb ja analüüsib olukordi, seisundeid, tegevusi ning tunnuseid lähtuvalt õpitulemustest;
- demonstreerib faktide, mõistete ning seaduspäraste tundmist lähtuvalt õpiülesannete sisust. Praktiliste ülesannete puhul õpilane:
- rakendab teoreetilisi teadmisi praktilises õpituatsioonis;
- demonstreerib õpitulemustes määratud oskusi õpituatsioonis;
- kirjeldab õpitulemustes määratud teadmiste ja oskuste rakendamist igapäevaelus.

KASUTATUD KIRJANDUSwww.alkoinfo.eewww.amor.eewww.inimeseopetus.euwww.narko.eewww.tai.eewww.terviseinfo.eewww.toitumine.eewww.tubakavaba.ee